

Geçmişe bakarak geleceği
gören yazar:

Musahipzade Celâl

Yılmaz ONAY

— Fermanlı Deli Hazretleri oyununun ilk provasını, yazarının yüzirbeşinci doğum yıldönümü olan 19 Ağustos 1933'de yaptık. Hoş bir rastlantı. Ölümünün üstünden de otuzdört yıl geçmiş. Oyunun yazılışı 1924, yani altmışdokuz yıl önce. Konu ise daha da önceki dönemlerden. Kaygımız ve çabamız, bu önemli sanat mirasımızın taşıdığı değeri sahnede gereğince yansıtabilmek oldu. Oyunu bugün sahnelediğimiz için esere de bugünün penceresinden bakmamız doğal. Ama öncelikle eserin kendisini, her satırıyla ve yapısının her ayrıntısıyla inceden inceye tanımak ve sevmek temelinde. Örneğin dili eski.

Bugün kullanılmayan hatta bilinmeyen sözcükler var. Ama sahne dili, konuşma dilinden ibaret değil ki. En yeni dil bile olsa, oyunun konuşma dilinin iyi anlaşılmasını sağlamak, her zaman asıl sahne dilinin tüm öteki zenginliklerini kullanmakla gerçekleşiyor. Üstelik bütünüyle sahne dili modern olunca, içindeki konuşma dilinin eskiliği başlıbaşına bir derinlik kazanabiliyor.

Çok severek koruduk o eski dili. Komedinin yapısındaki şaşırtıcı sağlamlığı ve zekice ustalığı da günümüz seyircisinin gözleri için gereği gibi genişleterek ve güldürü renklerini gözeterek uygulamaya özen gösterdik. Ama bizi asıl şaşırtan şu oldu: Musahipzade, geçmişe bakarak günümüz dünyasını görmüş sanki. Oyun güncel bir oyun demek değil bu. Öyle olması da gerekmiyor. Ama hastalığın, çürümenin temelini yakalamış. O insanlık düşmanı hastalık, geçmişte başka nedenler ve başka araçlarla geliyorduydu. Günümüzde bilgisayarla, petrodollarla donanarak geliyor. Cin'li aptallık, cinli ilkelik götürüyor ortalığı. Şimdiden yapıp yıkan, demokrasiyi, özgürlükleri, bilimi, insanı yok etme provaları yapan cinciler, medyalarla sözde "akademik" ünvanlı, taklitçilerle, meşrulaştırılmakta, goya (güya değil) "dumansız ateş", "tılsımlı ateş" deyimleriyle "bilimselleştirme" numaralarına girilmekte, cinler neredeyse resmileştirilmekte. Çağımız, iki yüzlülük çağı oldu; ege-men dünya siyaseti cinlik oynuyor.

Tüm insanlığı yakmaya başlayan bu gidişin hiç şakası yok! Ama Musahipzade, bunun "şaka"sını yazmış yalnızca... Biz de bu çok güzel, çokşirin "şaka"yı sahneledik. Giriş ve bitiş şarkıları bile, ayrı bi-

ÖZGEÇMİŞ

1955 yılından bu yana tiyatro yaşamının içinde. Yönetmen, dramaturg, kuramcı, çevirmen ve yazar olarak çeşitli alanlarda çalışmaları ve yapıtları var. Nancy ve İstanbul Uluslararası şenliklerinde ödül alan "Uzundere" ve "Savaş Oyunu"nun yönetmeni. Ayrıca "Hitler Rejiminin Korku ve Sefaleti", "Yusuf ile Menfois", "Grev", "Çimento", "Küçük Adam N'oldü Sana?" gibi oyunların yönetmeni ve yazdığı "Dev Masalı", "Sanatçının Ölümü" oyunları ile Ankara ve İstanbul'da çeşitli kuruluşlarca ödüllendirildi. Son yıllarda yurt dışında sahnelediği "Arafta Kalanlar", "Karagöz'ün Muamması" ve "Sanatçının Ölümü" adlı tüm oyunları I. cild olarak yayımlandı. Daha önce de "Bu Zamlar Bana Karşı", "Tren Gidiyor", "Dev Masalı" gibi oyunları ve "İşçi Tiyatroları- Ajitprop Topluluklar", "Edebiyat Bilimi", "Tarihte ve Günümüzde Epik Tiyatro", "Brecht'le Yaşamak", "Bir Halk Düşmanı", "Mariana Pineda", "Richard Waverly Davası", "Sonuncular" gibi çevirileri kitap olarak yayımlandı. "Şarkılarımız Ölmesin" oyunu Berlin'de Theater Manufaktur tarafından "6. Verruckte und ein Lied" adıyla çevrilip sahnelendi. Sanat yaşamını 93'best yazar ve konuk yönetmen olarak sürdüren Onay Mart 93'den itibaren Bursa D.T. Rejisör olarak çalışmalarına başladı.

Son çalışmaları olan, Prometheia, Karadul Efsanesi, Hücre İnsanı ve Karakedi Geçti adlı oyunlarını bir araya getiren ikinci cilt yayına hazırlanıyor.

rer şarkı değil, Musahipzade'nin metnindeki eğlendirici müzikliliğinin kendi sözcükleriyle bir montajı. Tüm çabamız, Musahipzade Celal gibi insansever bir klasiğimizin değerine günümüzde hakkını vermeye ve onunla seyircimizi buluşturarak yüksek düzeyde bir eğlence sağlamaya çalışmak.

Hep "biz" diyerek söz etmem boşuna değil. Gerçekten de, daha yaz başındaki hazırlık çalışmalarımızda gerek birim sanat yönetmeniyle, gerekse sahne ve giysi tasarımcısı sanatçılarla, sonra provalarda dramaturji ve reji yardımcıları ve tüm kadromuzla, müziği ve dans düzenini yapan sanatçılarla, ışık tasarımı, butafor, ses, dekor, tüm sahne teknisyenlerimizle, kolektif bir yaratıcılık ve çalışma gerçekleşti. Yönetim hiçbir özveriden kaçınmadı. Böyle bir çalışmanın kendisi de başlıbaşına bir tat veriyor. Bu tat, tiyatro sanatının aktif oyuncusu olan seyircimizle de bütünleşirse mutlu olacağız. Musahipzade Celal'in yüzirmibeşinci doğum yılında, toplumumuz ve insanlık için, akıl,

barış, hoşgörü ve sanat dolu güzel günlerin umudunu taşıyoruz.

"Küçük Tiyatronun da içinde yer aldığı Evkaf Apartmanının mimari ve kültürel kimliği korunmalıdır???"